

#OdPodstaw

Porozmawiajmy o podstawach programowych

MUZYKA

propozycje zmian w podstawie programowej

sierpień 2025

**Przedmiot przewidziany w klasach IV–VII szkoły
podstawowej w wymiarze 1 godziny tygodniowo.**

Materiał nie jest pełną wersją podstawy programowej muzyki. Zawiera jej kluczowe fragmenty, opis i kierunek najważniejszych zmian. Projekt nowej podstawy przygotowany przez IBE PIB zostanie zaprezentowany i przekazany do Ministerstwa Edukacji Narodowej we wrześniu 2025 roku.

Nowa podstawa programowa zacznie obowiązywać od 1 września 2026 roku w klasach IV szkoły podstawowej.

DLACZEGO ZMIENIAMY OBECNĄ PODSTAWĘ PROGRAMOWĄ?

Zmiana podstawy programowej muzyki wynika z połączenia dwóch czynników: wniosków z badań Instytutu Badań Edukacyjnych, przeprowadzonych w 2025 roku, oraz realiów, w których dziś dorastają uczniowie. Nauczycielki i nauczyciele wskazują na nadmiar treści teoretycznych kosztem praktycznego muzykowania, zbyt małą elastyczność w doborze repertuaru i metod pracy oraz potrzebę silniejszego powiązania muzyki z doświadczeniami i kulturą współczesnych młodych ludzi.

Codzienne środowisko uczniów to powszechny dostęp do muzyki w wielu formatach, możliwość samodzielnego tworzenia, nagrywania i publikowania utworów oraz intensywna obecność kultury w przestrzeni cyfrowej. Proces edukacyjny musi więc stwarzać warunki do świadomego, twórczego i krytycznego uczestnictwa w kulturze – zarówno lokalnej, jak i globalnej – oraz rozwijać umiejętności, które pozwolą młodym ludziom łączyć tradycję z nowoczesnością.

Nowa podstawa programowa odpowiada na te wyzwania i chociaż kontynuuje założenie uczenia się poprzez działanie, koncentruje się na osobie ucznia, stawiając go w różnych rolach: twórcy, wykonawcy, słuchacza i uczestnika kultury. W centrum znajduje się odkrywanie, doświadczanie i refleksja nad muzyką – w równowadze z rozwojem kompetencji społecznych, kreatywności i dobrostanu.

Dlaczego zdecydowano się na opracowanie nowej podstawy programowej?

- Aby zmniejszyć pulę zagadnień teoretycznych i dać przestrzeń dla praktycznych form pracy – muzykowania, tworzenia i współpracy – w codziennej edukacji.
- Aby dostosować treści do współczesnego kontekstu kulturowego i technologicznego.
- Aby wzmocnić rozwój kompetencji przekrojowych i poczucia sprawczości u uczniów.
- Aby dać nauczycielom większą autonomię w doborze metod i materiałów.

Najczęściej zgłaszane potrzeby:

- Nadmiar treści teoretycznych kosztem praktyki muzycznej.
- Repertuar niedostosowany do wieku i zainteresowań uczniów.
- Ograniczona integracja muzyki z innymi dziedzinami.
- Niewystarczające wykorzystanie technologii w edukacji.
- Mała swoboda nauczycieli w doborze metod i treści.

Wśród wypowiedzi nauczycielek i nauczycieli pojawiały się też wnioski dotyczące nie podstawy programowej, lecz kwestii utrudniających jej realizację:

- Stresujące, demotywujące formy oceniania.
- Brak warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych sprzyjających muzykowaniu.

NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA KONCEPCJI NOWEJ PODSTAWY PROGRAMOWEJ

- **Doświadczenie muzyki przez ucznia w różnych rolach:** wykonawcy, twórcy, odbiorcy i uczestnika życia kulturalnego.
- Akcent na **aktywny udział uczniów w wykonywaniu i tworzeniu muzyki.**
- Większa elastyczność w doborze treści, repertuaru i form pracy, uwzględniająca zainteresowania uczniów.
- Włączanie **narzędzi cyfrowych** nie tylko jako źródła wiedzy, ale przede wszystkim jako przestrzeni do tworzenia, przetwarzania i prezentowania muzyki w nowoczesny sposób.
- Muzyka w szkole jest pokazana jako zjawisko nierozzerwalnie **związane z innymi dziedzinami sztuki, nauki i życia społecznego.**
- Muzyka staje się **narzędziem wspierającym rozwój emocjonalny, poczucie przynależności i równowagę psychiczną** uczniów. Tworzenie i wspólne muzykowanie buduje relacje, wzmacnia pewność siebie i daje poczucie sensu.

Podstawa zachowuje **fundamentalne elementy poprzedniej wersji**, takie jak formy aktywności muzycznej, jednak nadaje im **nową strukturę, spójność i większą elastyczność w realizacji**. Większy nacisk położono na **działania muzyczne, doświadczenia edukacyjne i wykorzystanie technologii**, a także na powiązanie muzyki z życiem codziennym, kulturą oraz innymi dziedzinami sztuki i nauki.

GŁÓWNE ZMIANY

- 1 • **Kompetencje przyszłości** – kształtowanie umiejętności kreatywnego myślenia, współpracy w zespole, komunikacji oraz świadomej prezentacji swoich działań muzycznych.
- 2 • **Doświadczanie muzyki w działaniu** – śpiew, gra na instrumentach, improwizacja i ruch z muzyką stanowią punkt wyjścia do dalszej pracy nad rozumieniem muzyki i jej kontekstu.
- 3 • **Korelacje międzyprzedmiotowe** – integracja treści muzycznych z innymi dziedzinami nauki i sztuki (także z przedmiotami wchodzącymi w skład modułu kultura: historia, język polski, plastyka).
- 4 • **Personalizacja procesu uczenia się** – elastyczność w doborze repertuaru, ról w projektach i środków wyrazu, dostosowanie ich do zainteresowań i możliwości uczniów.
- 5 • **Muzyka w środowisku cyfrowym** – twórcze wykorzystanie narzędzi cyfrowych do nagrywania, edycji i prezentacji muzyki.
- 6 • **Wprowadzenie spójnej, czterodziałowej struktury** – ułatwia planowanie nauczania, zapewnia równowagę między wykonawstwem, odbiorem i refleksją.
- 7 • **Obowiązkowe doświadczenia edukacyjne** – gwarantują, że każdy uczeń realnie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych i projektach rozwijających kompetencje społeczne i twórcze.
- 8 • **Zwiększona autonomia nauczyciela** – możliwość doboru repertuaru, metod i form pracy zgodnie z potrzebami uczniów i specyfiką szkoły.
- 9 • **Większy nacisk na dobrostan ucznia** – poprzez rozwój samoświadomości, relacji i świadomego korzystania z muzyki w celu wspierania emocji i zdrowia.

STRUKTURA

Treści nauczania zostały ujęte w cztery działy. Do każdego z działów przyporządkowano od kilku do kilkunastu efektów uczenia się. Poniżej tytuły działów wraz z przykładowymi, należącymi do nich, efektami:

- 1 • Uczeń jako wykonawca i twórca** [PRZYKŁAD: Uczeń pełni różne role w zespole muzycznym (np. dyrygent, chórzysta, członek zespołu, solista i inne), planuje i uzgadnia z innymi przebieg, interpretację i prezentację zadania muzycznego].
- 2 • Uczeń jako słuchacz** [PRZYKŁAD: Uczeń określa rolę muzyki w mediach, reklamie, filmie, grach komputerowych, podaje lub tworzy przykłady jej zastosowania i oddziaływania na odbiorcę].
- 3 • Uczeń jako uczestnik kultury** [PRZYKŁAD: Uczeń określa i uzasadnia swoje preferencje muzyczne oraz poszukuje informacji o wybranych przez siebie twórcach i wykonawcach].
- 4 • Uczeń w relacji ze sobą i innymi** [PRZYKŁAD: Uczeń przyjmuje informację zwrotną na temat wykonania zadania muzycznego i udziela jej z poszanowaniem uczuć i potrzeb innych].

Inne wybrane efekty uczenia się

- 1.** Uczeń koduje i dekoduje muzykę, wykorzystując notację muzyczną lub dowolne inne symbole; podczas działań korzysta z narzędzi analogowych i cyfrowych.
- 2.** Uczeń indywidualnie lub zespołowo wykonuje utwory, ćwiczenia i akompaniamenty na instrumentach melodycznych i niemelodycznych, dbając o jak najlepszy sposób gry, brzmienie i wyraz artystyczny.

3. Uczeń, słuchając muzyki, interpretuje ją za pomocą wybranych środków wyrazu i narzędzi, m.in.: ruchu, słowa, gestodźwięków, instrumentów, rekwizytów, narzędzi cyfrowych, działań plastycznych i literackich.
4. Uczeń proponuje utwory do słuchania i wspólnego wykonywania, porównuje własne upodobania z gustami innych osób i, z poszanowaniem odmienności, formułuje opinię na ich temat lub rozmawia o nich.

PRZYKŁADY DOŚWIADCZEŃ EDUKACYJNYCH

- jedno z dwóch obowiązkowych (do realizacji raz w każdym roku szkolnym):

Uczeń co najmniej raz w roku uczestniczy wraz z całą klasą w wydarzeniu z muzyką na żywo (koncert, spektakl muzyczny, audycja muzyczna lub inne).

Jeżeli – z powodów obiektywnych – nie jest możliwe, by w danym roku szkolnym klasa wzięła udział w koncercie w filharmonii, szkole, domu kultury etc., to zadaniem nauczyciela jest zorganizowanie dla uczniów koncertu w innej formie: np. dzieci – dzieciom, rodzice – dzieciom, ewentualnie dopuszcza się formę koncertu online na żywo.

- dwa z siedmiu doświadczeń fakultatywnych (do wyboru co najmniej 2 doświadczenia na cały etap edukacyjny)

Uczeń samodzielnie lub w grupie tworzy utwór z wykorzystaniem: głosów, instrumentów lub narzędzi cyfrowych, także przy wsparciu sztucznej inteligencji.

Uczeń realizuje badanie dotyczące zainteresowań muzycznych innych osób lub wpływu muzyki na życie społeczne (rodziny, szkoły, społeczności), prezentuje jego wyniki.

Wybór doświadczeń fakultatywnych powinien być dostosowany do możliwości, potrzeb i preferencji uczniów w danej klasie oraz powinien stanowić wynik rozmów nauczyciela z uczniami i wspólnych wyborów.

PODSUMOWANIE

Nowa podstawa programowa muzyki wspiera rozwój uczniów:

- Łączy **wiedzę z doświadczeniem muzycznym**, co zwiększa zrozumienie i trwałość efektów uczenia się.
- **Aktywizuje emocje, zmysły i wyobraźnię**, dzięki czemu proces uczenia się jest bardziej angażujący.
- **Rozwija umiejętność współpracy**, komunikacji i odpowiedzialności poprzez działania zespołowe.
- **Wzmacnia poczucie sprawczości** i satysfakcji z własnych działań artystycznych.

Autorzy propozycji zmian w podstawie programowej muzyki:

- dr Magdalena Andrys
- Tomasz Dowbor
- Danuta Jeziorowska
- Grażyna Kilbach
- Malina Sarnowska
- Agnieszka Sołtysik
- Izabela Witek
- Zbigniew Wiertel

Lista autorów i recenzentów wszystkich podstaw programowych,
które powstają w IBE PIB, jest dostępna na stronie:

<https://ibe.edu.pl/pl/podstawy-programowe>

Po zapoznaniu się z tym dokumentem uwagi dotyczące podstaw programowych
prosimy przysyłać za pomocą formularza do informacji zwrotnej. Wszystkie opinie
zostaną przekazane Ministerstwu Edukacji Narodowej wraz z gotowymi projektami
podstaw programowych przygotowanych w IBE PIB.

[Link do formularza](#)

We wrześniu na stronie IBE PIB zostaną opublikowane pełne projekty podstaw
programowych, a następnie odbędzie się wysłuchanie publiczne.